

Fővárosi Ítéltábla mint másodfokú bíróság

4.Bf.180/2023/17.

A Fővárosi Ítéltábla mint másodfokú bíróság Budapesten, a 2023. október 3. napján tartott nyilvános tárgyaláson kihirdette a következő

í t é l e t e t :

Az emberölés bűntette miatt Terhelt1 ellen indult büntetőügyben a Budapest Környéki Törvényszék 2023. március 8. napján kihirdetett 13.B.87/2021/85. számú ítéletét megváltoztatja.

A Pesti Központi Kerületi Bíróság mint fiatakorúak bíróság 3.Fk.20.061/2021/38., illetve a Fővárosi Törvényszék mint másodfokú bíróság 29.Fkf.5983/2023/7. számú ítéletében 1 (egy) év 6 (hat) hónap tartamú próbára bocsátást kimondó rendelkezést hatályon kívül helyezi, a próbára bocsátást megszünteti, és az abban elbírált testi sértés bűntettének kísérlete miatt is halmazati büntetésként kiszabottnak tekinti a szabadságvesztést.

Az elsőfokú ítélet kihirdetésétől a mai napig letartóztatásban töltött időt is beszámítja a szabadságvesztésbe.

Az elsőfokú eljárásban felmerült és a vádlottat terhelő bűnügyi költségösszeírása – helyesen – 3.428.916,- (hárommillió-négyszázhuszonnyolcezer-kilencszáztizenhat) forint.

Egyebekben az elsőfokú ítéletet helybenhagyja.

A vádlott érvényes személyazonosító igazolvánnyal nem rendelkezik.

Köteles a vádlott a másodfokú eljárásban felmerült 35.040,- (harmincötezer-negyven) forint bűnügyi költséget az államnak megfizetni.

Az ítéltábla határozata ellen további fellebbezésnek nincs helye.

I n d o k o l á s

[1] A Budapest Környéki Törvényszék (a továbbiakban: törvényszék) a 2023. március 8-án tartott tárgyaláson meghozott és kihirdetett 13.B.87/2021/85. számú ítéletében Terhelt1 vádlottat bűnösnek mondta ki emberölés büntetében [a Büntető Törvénykönyvről szóló 2012. évi C. törvény (a továbbiakban: Btk.) 160. § (1) bekezdés, (2) bekezdés a), d), f), j) pont]. A vádlottat – a Pesti Központi Kerületi Bíróság mint fiataalkorúak bírósága 350.Bpk.61.711/2021/3. számú büntetővégzése próbára bocsátást kimondó rendelkezésének hatályon kívül helyezése, a próbára bocsátás megszüntetése folytán – testi sértés büntetében [Btk. 164. § (1), (3) bekezdés] is bűnösnek mondta ki.

[2] Halmazati büntetésül 19 év szabadságvesztésre és 10 év közügyektől eltiltásra ítélte.

[3] A szabadságvesztés végrehajtási fokozatát fegyházban határozta meg, továbbá megállapította, hogy a vádlott legkorábban a büntetés kétharmad részének kitöltését követő napon bocsátható feltételes szabadságra. Az előzetes fogvatartásban töltött időt a szabadságvesztésbe beszámítani rendelte.

[4] Rendelkezett a lefoglalt bűnjelekről, és kötelezte a vádlottat az eljárás során felmerült 3.412.914,- forint bűnügyi költség megfizetésére.

[5] Az ítélet ellen – amelyet az ügyészség tudomásul vett – a vádlott és védője a cselekmény jogi minősítésének megváltoztatása és a büntetés enyhítése érdekében jelentettek be fellebbezést.

[6] A Fővárosi Fellebbviteli Főügyészség (a továbbiakban: fellebbviteli ügyészség) a felterjesztett ügyiratokkal együtt megküldött BF.16/2022/23. számú átiratában – a vádlott javára bejelentett fellebbezéseket alaptalannak értékelve – indítványozta, hogy az ítéltábla az elsőfokú ítéletet mindössze a bűnügyi költség összegszerűsége tekintetében változtassa meg, az indokolás személyi részét és a büntetés kiszabása során irányadó bűnösségi tényezőkre vonatkozó megállapításokat egészítse ki, egyebekben hagyja helyben.

[7] Az elsőfokú ítélet indokolásának személyi részét azzal látta szükségesnek kiegészíteni, hogy a vádlott ellen a 2019. június 19-én elkövetett kábítószer birtoklásának vétsége miatt a Budapesti XV. kerületi Rendőrkapitányságon büntetőeljárás indult, amely kapcsán a Budapesti I. és XII. kerületi Ügyészség 2021. július 1-jén feltételes ügyészi felfüggesztésről szóló határozatot hozott. A jelen cselekménnyel összefüggésben elkövetett kábítószer birtoklása miatt ugyancsak büntetőeljárás indult, abban az Érdi Járási Ügyészség

2021. május 5-én döntött a feltételes ügyészi felfüggesztéséről, majd 2022. július 7-én az eljárás megszüntetéséről. Ezek az adatok is erősítik a tényállásban rögzített körülményt, miszerint a vádlott rendszeresen fogyasztott kábítószer, amely a büntetés kiszabása során sem hagyható figyelmen kívül.

[8] A fellebbviteli ügyészség álláspontja szerint a törvényszék megalapozott tényállást állapított meg, az indokolási kötelezettségének eleget tett, így számot adott arról, hogy miért nem helytállóak a védelem eljárási kifogásai, a tényállást mely bizonyítékokra alapította, továbbá a bűncselekmény minősítő körülményei milyen adatokon, vallomásokon és szakértői megállapításokon alapulnak.

[9] A vádlott bűnösségére levont következtetést okszerűnek, a bűncselekmény jogi minősítését törvényesnek, míg a jogi indokolást helyesnek értékelte.

[10] A büntetés kiszabása során figyelembe vett bűnösségi tényezők vonatkozásában arra mutatott rá, hogy a vádlott a jelen ügy tárgyát képező bűncselekmény elkövetésekor már folyamatban lévő büntetőeljárások hatálya alatt állt.

[11] A fellebbviteli ügyészség – a vádlott fiatal kora és önmagának feladása ellenére – nem látott lehetőséget a szabadságvesztés mértékének csökkentésére, utalva arra, hogy a vádlott kimagasló tárgyi súlyú, négyszeresen minősülő, kirívóan durva élet elleni bűncselekményt követett el, és a próbára bocsátás megszüntetése folytán egy további személy elleni erőszakos bűncselekmény miatt is sor került a bűnössége megállapítására.

[12] Az ítélet járulékos rendelkezéseit törvényesnek minősítette, azonban a bűnügyi költségösszecszerűsége kapcsán jelezte, hogy az ítélet kihirdetését követően a költségjegyzékbe újabb tétel került bejegyzésre, amelyről nem történt ítéleti rendelkezés.

[13] A védő a fellebbezése írásban előterjesztett részletes indokolásában indítványozta

- elsődlegesen az elsőfokú ítélet hatályon kívül helyezését, és a törvényszék új eljárásra utasítását;

- másodlagosan az elsőfokú ítélet megváltoztatását, a Btk. 160. § (2) bekezdés a), d) és j) pontjaiban meghatározott minősítő körülmények megállapításának mellőzését, és a vádlottal szemben méltányos, rövidebb tartamú szabadságvesztés kiszabását.

[14] Elsődleges indítványát a védő arra alapította, hogy a törvényszék nem biztosította megfelelően a vádlott védekezéshez való jogát, illetve ezzel összefüggésben a hatékony védelem lehetőségét, továbbá iratellenes okokra hivatkozással utasította el a gyermekpszichiátriai vagy gyermek-mentálhigiéniai kompetenciával rendelkező elmeorvos szakértő kirendelését célzó indítványt.

[15] Rávilágított arra, hogy a vádlott a bírósági eljárásban a bizalmi viszony megrendülése miatt kérte új védő kijelölését, azonban e kérésnek a törvényszék csak 2022. november 21-én tett eleget, amikor már maga a védő is kérte a kirendelés alóli felmentését.

[16] Saját kirendelése után ő maga az ügyiratok rendelkezésre bocsátását kérte, de a törvényszék a korábban eljáró védőhöz irányította, aki csak késedelmesen és hiányosan adta át a terjedelmes iratanyagot, így külön kellett kérnie a törvényszéktől további iratok megküldését. Az iratok hosszas áttanulmányozását követően került abba a helyzetbe, hogy érdemben egyeztessen védencével, aki kezdetben meglehetősen bizalmatlan volt, sok idő elteltével alakult ki közöttük a bizalmi viszony. Mindezek a körülmények önmagukban is megnehezítették a védekezésre való felkészülést. Ráadásul a törvényszék az új védő kijelölését követően tűzte ki 2023. február 28-ai, március 6-ai és március 8-ai tárgyalási határnapokat, azonban azt elmulasztotta közölni, hogy ezeken a határnapokon a perbeszédre és az ítélethirdetésre is sor fog kerülni. E tény 2023. február 28-án jutott a tudomásukra, így nagyon kevés idejük maradt arra, hogy a vádlottal a nyilatkozatokat megtegyék, a perbeszédre és az ügyészi perbeszédre való reflektálásra felkészüljenek.

[17] Meggyőződése szerint a vádlott alapvető eljárási jogai a vallomástétele körében is súlyos sérelmet szenvedtek. Védence 2023. március 6-án jelezte az eljáró bírónak vallomástételi szándékát, utalva arra, hogy a nyilatkozatával még nem készült el teljesen, ezért március 8-án szeretne vallomást tenni. Maga a védő is csak március 6-án reggel kapta meg a vádlott vallomásának tervezetét, így azt át sem beszélhették (erről is tájékoztatták a bírót). Noha a Terhelt1 alapvető joga, hogy az eljárás bármely szakaszában vallomást tegyen, a törvényszék nem teljesítette a kérést, hanem választás elé állította: vagy a bíróságon konzultál a védőjével, vagy visszaszállítják a büntetés-végrehajtási intézetbe, és másnap, március 7-én tehet vallomást (amely napra eredetileg nem volt kitűzve tárgyalás). Az eljáró bíró azt is egyértelművé tette, hogy március 8-án mindenképpen ítélethirdetésre kerül sor. Mivel nem lehetett tudni, hogy a vádlottat mikor szállítják vissza a büntetés-végrehajtási intézetbe, illetőleg mikor lesz lehetőségük ott egyeztetni, védence a nyomás hatására úgy döntött, hogy a bíróságon konzultáljanak, és még aznap vallomást tesz. Az ügy szempontjából rendkívül fontos vallomástételre készülő vádlott számára a megfelelő felkészülés lehetősége nem volt biztosított, ugyanis a védővel való konzultációra igen rossz körülmények között, megbilincselve, huzatos váróban, mások jelenlétében került sor.

[18] A védő fenntartotta, hogy gyermekpszichiátriai vagy gyermek-mentálhigiénias kompetenciával rendelkező elmeorvost kellett volna bevonni, figyelemmel arra, hogy a vádlott a bűncselekmény elkövetésekor alig töltötte be a 18. életévét, közös szülői felügyelet alatt mindössze 6-7 hónapos koráig nevelkedett, azt követően – felváltva – édesapja és anyai nagynyja, vagy édesanyja és nevelőapja nevelte, viselkedésproblémái miatt 2010-től pszichiátriai kezelésben részesült, 2012-től pedig gyermekotthonba került. Tehát a vádlott viselkedésbeli problémái a gyermekkorában kezdődtek, ezek nyilvánvalóan kihatással voltak a cselekmény elkövetésére, a vádlott lelki és mentális állapotára. Ezért iratellenes az a megállapítás, amely szerint a vádlottat érintő gyermekgyógyászati kérdés nem merült fel, másrészt az eljárás során igenis indokolt lett volna gyermekpszichiáter bevonása.

[19] A védő az elsőfokú ítélet kapcsán sérelmezte a bizonyítékok tartalmi ismertetésének és ütköztetésének, a vádlotti védekezés összefoglalásának, értékelésének elmaradását, valamint a bizonyítási indítványok elutasításának indokolását. Kiemelte, hogy a törvényszék

nem adott számot arról, hogy ténylegesen miért utasította el a vádlottnak tanú16, tanú17 és a fia tanúként történő kihallgatását, a védőnek tanú19 és – helyesen – *tanú18* tanúként történő kihallgatását célzó bizonyítási indítványát. Utóbbi tanúk kapcsán nem tekinthető indokolásnak önmagában annak megállapítása, hogy tanú19 csak a férje, tanú1 elmondása útján szerzett tudomást a vádlottat a sértettek részéről ért szexuális abúzusról. A közvetett tanú is tanúnak minősül, és mivel a vádlott vitatta a tanú1 által elmondottakat, így e tanú szavahihetőségének ellenőrzése érdekében is szükség lett volna tanú19 kihallgatására. Ráadásul tanú19 a vádlottat és a sértetteket ismerte, így az ügy szempontjából releváns információkkal rendelkezhetett. Továbbá tisztázni kellett volna, hogy tanú18 újságíró honnan szerezte a 2020. április 26-án kelt cikkében szereplő információt, miszerint a vádlott arra panaszkodott, hogy a sértettek csicskáztatják, rabszolgaként tartják, kedvüket lelik rajta, kihasználják és használják.

[20] A védelem álláspontja szerint a törvényszék nem vizsgálta kellő körültekintéssel a szexuális abúzus vonatkozásában előterjesztett vádlotti védekezést. Lényegében ezt arra hivatkozással vetette el, hogy a vádlotton nem találtak sérülést, és a rendőrségi segélyhívón tett bejelentésében egy szexuális erőszakról számolt be, míg az utolsó vallomásában már többszöri esetről beszélt. Önmagában az a tény, hogy a vádlott a bejelentésben egy konkrét, és feltehetően a legutolsó esetről beszélt, nem zárja ki, hogy ilyen máskor is történt. Ráadásul a vádlott a cselekmény elkövetését megelőzően az őt ért szexuális abúzusról beszámolt tanú1-nak, aki nem hitt neki. A törvényszék egyes tanúknak a felejtésre hivatkozással elnézte az időpontokban való tévedést, ezt viszont a vádlott esetében nem tette meg. Ezen túlmenően logikai ellentmondásként értékelhető, hogy a törvényszék elfogadta azt a vádlotti állítást, miszerint a bántalmazás megkezdésekor sértett2 sértett ébren volt, azt viszont már nem, hogy szexuális abúzus érte a sértettek részéről; elmaradt viszont annak indokolása, hogy a törvényszék mi alapján tett különbséget az egyes vallomásrészletek között. Továbbá a pszichiátriai szakvélemény sem zárta ki a szexuális és fizikai bántalmazás lehetőségét, ezt az elsőfokú ítélet indokolása meg sem említi, miként azt sem, hogy a szakértő a vádlott személyiségjegyeiben szexualitáshoz társuló problémákat tárt fel, így szégyenérzetet, bűntudatot, amelyek éppen a szexuális abúzus kapcsán merülhetnek fel. A szakértő csakugyan nem tartotta élet- és élményszerűnek a vádlottnak a szexuális abúzussal kapcsolatos előadását, ugyanakkor arra is utalt, hogy ez erős háritás következménye is lehet. Összegezve, a törvényszék nem vizsgálta, nem értékelte kellő alaposséggal a szexuális abúzusra vonatkozó vádlotti védekezést, az ennek megtörténtét igazoló releváns körülmények még csak utalás szintjén sem jelennek meg az elsőfokú ítélet indokolásában. Márpedig, ha e körben a vádlott vallomását elfogadja, akkor a törvényszéknek mérlegelnie kellett volna azt is, hogy az elszenvedett szexuális abúzusnak milyen hatása volt a bűncselekmény elkövetésére.

[21] A védő a másodlagos, a bűncselekmény jogi minősítését kifogásoló indítványa kapcsán kifejtette, hogy az emberölés minősítő körülményeként az előre kiterveltség, a különös kegyetlenség és a védekezésre képtelen sértett sérelmére elkövetés nem állapíthatóak meg.

[22] Érvelése szerint a törvényszék nem adta indokát annak, hogy mely bizonyítékok alapján jutott arra a következtetésre, miszerint a vádlott azért vitte át a szomszédhoz élezésre a fejszét, mert már a gyilkosságot tervezte. Nem adott számot arról sem, hogy – a vádlott védekezésével szemben – miért tanú4 tanú vallomását fogadta el, és a hivatkozott általános jellegű, konkrétumokat nélkülöző kérdés mennyiben alapozhatja meg az előre kiterveltséget. Az előre kiterveltséget tervszerű és céltudatos magatartás jellemzi, az elkövető viszonylag

rabkeresményét és a részére megítélt kártalanítást, ebben kérte a bíróság és a sajtó közreműködését is. Elmulasztotta a törvényszék enyhítő körülményként értékelni, hogy a vádlott mindkét szülője betegség miatt gondozásra szorul, továbbá maga a vádlott hosszabb ideje pszichiátriai kezelés alatt áll, személyiségzavara és számos pszichés problémája van, amelyek megkönnyíthették a bűncselekmény elkövetését.

[27] A védő nem vitatta, hogy a bűncselekmény többszörös minősülése súlyosító körülményként értékelendő, de – fenntartva a cselekmény jogi minősítése körében előadottakat – azt kérte figyelembe venni, hogy a minősítő körülmények nagyobb része nem állapítható meg. A törvényszéknek az a felvetése, miszerint a támadás orvul érte a sértetteket, súlyosító körülményként nem vehető figyelembe, mivel a büntetéskiszabás során értékelhető tényezőkről szóló 56. számú Büntető Kollégiumi vélemény (a továbbiakban: 56. BK vélemény) ilyen bűnösségi körülményt nem határoz meg, ráadásul a cselekmény minősítésében az ilyen elkövetési mód már értékelésre került, ismételt figyelembevételéért a kétszeres értékelés tilalmába ütközik. Nem lett volna a vádlott terhére értékelhető a bódult állapotban elkövetés sem, ugyanis az orvosszakértői vélemény szerint a kábítószerfogyasztásnak nem volt szerepe a bűncselekmény elkövetésében.

[28] Érvelése szerint az enyhítő körülmények teljes körűen és kellő nyomatékkal történő értékelése, továbbá az elsőfokú ítélet kihirdetése óta bekövetkezett több mint fél éves időmúlás indokoltá teszi a szabadságvesztésnek rövidebb, a középértékhez közelítő tartamban történő meghatározását.

[29] A nyilvános ülésen a védő – fenntartva a fellebbezés írásos indokolásában foglaltakat, illetve az abban előterjesztett indítványokat – előadta, hogy az ügyben olyan terjedelmű bizonyítás felvételére lenne szükség, amely meghaladja a másodfokú eljárás kereteit, így az ítéltábla felé bizonyítási indítvánnyal nem kíván élni. Kérte ugyanakkor a szabadságvesztés tartamának jelentős mérséklését, különös tekintettel arra, hogy a cselekmény elkövetésekor a vádlott „szinte gyermek” volt.

[30] A vádlott a felszólalásában azt nyilatkozta, hogy nagyon sajnálja, őszintén megbánta a történeteket, az elkövetéskor lényegében gyermek volt, a kábítószer fogyasztása is eltorzította a gondolkodását. Az eljárás során csak sértett² sértett édesapjától tudott bocsánatot kérni, de ismét felajánlja a kártalanításként részére megítélt pénzösszeget a sértettek hozzátartozóinak kárpótlására. Korábbi életével szakított, a jövőre nézve tervei vannak: iskolai tanulmányait szeretné folytatni, könyvet akar írni. Hangsúlyozta, hogy 16 éves kora óta dolgozik. Olyan tartamú szabadságvesztés kiszabását kérte, amely lehetővé teszi, hogy ép ésszel szabaduljon a büntetés-végrehajtási intézetből.

[31] A fellebbviteli ügyészség képviselője a perbeszédében nem értett egyet a védői fellebbezés indokolásában írtakkal, fenntartotta az átiratában foglaltakat.

[32] A vádlott javára előterjesztett védelmi fellebbezések és indítványok nem alaposak.

[33] Az ítéltábla a büntetőeljárásról szóló 2017. évi XC. törvény (a továbbiakban: Be.) 590. § (1) bekezdése alapján az elsőfokú ítéletet az azt megelőző bírósági eljárással együtt

bírálta felül. A vádlott és a védő a fellebbezését nem csupán a Be. 583. § (1) bekezdés a) és b) pontjaiban írt célok tekintetében terjesztette elő, ezért nem volt helye az elsőfokú ítélet Be. 590. § (3) bekezdése szerinti korlátozott felülbírálatának. Ennek megfelelően a másodfokú felülbírálat kiterjedt az eljárási szabályok megtartásának, az elsőfokú ítélet megalapozottságának, a bűnösség megállapítására, a bűncselekmények minősítésére, a büntetés kiszabására és az intézkedés alkalmazására vonatkozó rendelkezések, valamint az indokolás helyességének a vizsgálatára is [Be. 590. § (2) bekezdés].

[34] Az ítéltábla a bűnügyi nyilvántartás adatainak lekérése során észlelte, hogy Terhelt1 vádlottat a Pesti Központi Kerületi Bíróság mint fiatakorúak bírósága a 2021. november 4-én kihirdetett és – a Fővárosi Törvényszék mint másodfokú bíróság 29.Fkf.5983/2023/7. számú határozata folytán – 2023. június 1-jén jogerőre emelkedett 3.Fk.20.061/2021/38. számú ítéletében bűnösnek mondta ki testi sértés büntetnének kísérletében [Btk. 164. § (1), (3) bekezdés], és a vádlottat 1 év 6 hónap időtartamra próbára bocsátotta.

[35] A Btk. 66. § (1) bekezdés a) pontja alapján a próbára bocsátást meg kell szüntetni, és büntetést kell kiszabni, ha a próbára bocsátottat a próbára bocsátás előtt elkövetett bűncselekmény miatt a próbaidő alatt elítélik. A Be. 564. § (3) bekezdése szerint, ha a bíróság a vádlott bűnösségét a próbára bocsátás előtt elkövetett bűncselekmény miatt állapítja meg, a próbára bocsátást kimondó rendelkezést hatályon kívül helyezi, a próbára bocsátást megszünteti és halmazati büntetést szab ki. A törvényszék is az előbbieken hivatkozott büntető anyagi jogi és eljárásjogi rendelkezések szerint járt el a Pesti Központi Kerületi Bíróság mint fiatakorúak bírósága 350.Bpk.61.711/2021/3. számú büntetővégzésében alkalmazott próbára bocsátás kapcsán, amikor annak megszüntetéséről és halmazati büntetés kiszabásáról döntött.

[36] Az elsőfokú ítélet kihirdetését követően meghozott újabb próbára bocsátást alkalmazó első- és másodfokú határozat jelen ügyben új – a bűnhalmazatban lévő bűncselekmények számát háromra emelő, a büntetés kiszabása során is releváns – adatnak tekinthető. Ezért az ítéltábla a Be. 600. § (1) bekezdés a) pontja alapján (azaz nem bizonyítás felvétele érdekében) a nyilvános ülésre kitűzött ügyben – figyelemmel a fellebbviteli ügyészség képviselője, a kirendelt védő és a vádlott jelenlétére – tárgyalás tartott. A tárgyaláson a Be. 601. § (1) bekezdése szerint az elsőfokú ítélet, a fellebbviteli ügyészségi átirat, a védői fellebbezés lényegének, másrészt a Pesti Központi Kerületi Bíróság mint fiatakorúak bírósága 3.Fk.20.061/2021/38., illetve a Fővárosi Törvényszék mint másodfokú bíróság 29.Fkf.5983/2023/7. számú határozatainak ismertetésére került sor. Egyébiránt a tárgyaláson az arra jogosultak bizonyítás felvételét nem indítványozták, azt az ítéltábla sem látta szükségesnek. A Be. 486. § (1) bekezdése alapján az ítéltábla a tárgyaláson a felülbírálattal érintett ügghöz egyesítette a próbára bocsátás megszüntetéseként 4.Bf.300/2023. számon iktatott ügyet.

[37] Megállapítható, hogy az elsőfokú bírósági eljárásban nem történt olyan a Be. 608. § (1) bekezdés a-d) és f) pontjaiban írt abszolút eljárási szabálysértés, amely az elsőfokú ítélet hatályon kívül helyezését és az eljárt bíróság új eljárásra utasítását indokolná. A törvényszék törvényesen volt megalakítva, a hatáskörét nem lépte túl, az illetékességi szabályokat nem sértette meg, a kizárt bíró az ítélet meghozatalában nem vett részt, a tárgyaláson az ügyész, a

vádlott és a védő részt vettek, továbbá az elsőfokú ítélet indokolása a rendelkező résszel nem volt ellentétes.

[38] Az eljárás során a törvényszékkel vagy az eljáró bíróval szemben kizárási indítvány nem került előterjesztésre. A védő ugyanakkor a fellebbezése indokolásában a bírói elfogultság megnyilvánulását látta a törvényszéknek az elsőfokú ítélet [104] bekezdésében kifejtett álláspontjában, amely szerint a bűncselekmény konkrét tárgyi súlyával az életfogytig tartó szabadságvesztés kiszabása állna arányban, azonban e büntetés a vádlott életkora miatt nem alkalmazható, de a törvény szigorát a határozott tartamú szabadságvesztés mértékében érvényre kellett juttatni. Az ítéltábla nem értett egyet a védő felvetésével, ugyanis a törvényszék a szabadságvesztést a büntetési tétel keretein belül szabta ki, a tartam középértéket ugyan meghaladta, de nem érte el a halmazati szabályok szerint kiszabható huszonhárom évet. Másrészt nem vitatható az a bírói hivatkozás, hogy az ilyen tárgyi súlyú, többszörösen minősülő bűncselekmények esetén az ítélkezési gyakorlatban rendszerint a legsúlyosabb, életfogytig tartó szabadságvesztés kerül kiszabásra. Nyilván a cselekmény elkövetésekor a 20. életévét be nem töltött vádlott esetében a Btk. 41. § (1) bekezdésben írt tilalom folytán az életfogytig tartó szabadságvesztés kiszabása fel sem merülhetett.

[39] A törvényszék nem valósított meg olyan relatív eljárási szabálysértést, amely lényeges hatással lett volna az eljárás lefolytatására, a vádlott bűnösségének megállapítására, a bűncselekmények minősítésére, a büntetés kiszabására vagy intézkedés alkalmazására, és amely a Be. 609. § (1) bekezdése alapján ugyancsak az elsőfokú ítélet hatályon kívül helyezését indokolná.

[40] A vádlott és a védő a törvényes jogaikat, ezen belül a kérdezési, észrevételezési és indítványtételi jogukat korlátozás nélkül gyakorolhatták, a törvényszék a bizonyítás törvényességére vonatkozó rendelkezéseket betartotta, a bűnösség megállapítása, a cselekmények Btk. szerinti minősítése és a büntetés kiszabása tekintetében az indokolási kötelezettségének eleget tett [Be. 609. § (2) bekezdés a), b) és d) pont].

[41] Az ítéltábla a védő által a hatékony védelem érvényesülésének hiánya kapcsán az elsőfokú bírósági eljárásban, majd utóbb a fellebbezése írásos indokolásában előadott felvetésekre az alábbiak szerint reflektál.

[42] A Be. – Magyarország Alaptörvénye XXVIII. cikkének (3) bekezdésében foglaltakkal összhangban – az alapvető jogok között szabályozza a védelemhez jogot, amely szerint Terhelt1nek a büntetőeljárás minden szakaszában joga van a hatékony védelemhez, az eljáró hatóság (bíróság, ügyészség, nyomozó hatóság) védőt biztosít a Terhelt1 számára, a védelemre való felkészüléshez a Terhelt1nek és a védőnek egyaránt megfelelő időt és körülményeket kell biztosítani [Be. 3. § (1), (3), (4) bekezdés, 39. § (1) bekezdés b) pont].

[43] A Büntetőeljárásjogi Kommentár (HVG Büntetőeljárás Jog I-II. – új Be. – Kommentár a gyakorlat számára, ORAC Kiadó Kft.) szerint a védelemre való felkészülés lehetőségének joga a jelenlét, az iratmegtekintés, az iratmásolathoz való hozzájutás révén, míg a megfelelő időszükséglet a bizonyos helyzetekben való "gondolkodási" idő révén biztosítható. A Be. az idézésre, az értesítésre és a kézbesítésre vonatkozó rendelkezései révén teszi lehetővé (technikailag), hogy a Terhelt1 információhoz juthasson. A másolat készítésére,

illetve kiadására vonatkozó rendelkezések pedig egyaránt szolgálják a védekezésre való felkészülés lehetőségének, valamint megfelelő idejének érdekét. A védekezésre való felkészülés megfelelő idejének érdekét szolgálják a Be. mindazon rendelkezései, melyek időtartamot (határidőt) szabnak egyes eljárási cselekmények teljesítésére, illetve lehetőséget adnak a határidő elmulasztásának igazolására. Kifejezetten e körbe sorolható a Be.-nek a vádirat közlésére, a vádlott tárgyalásra való idézésére vonatkozó, valamint a jogorvoslatokra, illetve a jogorvoslatok indokolására nyitva álló határidőre vonatkozó rendelkezései, ideértve a jogorvoslati jogról való tájékoztatást is. A védekezésre való felkészülés megfelelő idejét garantálják az elnapolás lehetőségére vonatkozó rendelkezések a vád módosítása esetében, valamint a vád tárgyává tett cselekmény vádirati minősítéstől, illetve a cselekmény elsőfokú bíróság által megállapított minősítéstől való eltérésének megállapítása esetében.

[44] Védőként meghatalmazás vagy kirendelés alapján ügyvéd járhat el [Be. 41. § (1) bekezdés]. A Terhelt1 a védelmének ellátására védőt hatalmazhat meg vagy védő kirendelését indítványozhatja [Be. 39. § (1) bekezdés d) pont, 45. § (1) bekezdés, 46. § (6) bekezdés], amennyiben viszont a büntetőeljárásban a védő részvétele kötelező és a Terhelt1nek nincs meghatalmazott védője, a bíróság – a Terhelt1 indítványa nélkül is – védőt rendel ki [Be. 46. § (1) bekezdés]. A védő kirendelése, illetve az illetékes területi ügyvédi kamara által történt kijelölése ellen nincs helye jogorvoslatnak, de a Terhelt1 indokoltan más védő kijelölését, vagy ugyancsak indokolt esetben a védő a kirendelés alóli felmentését indítványozhatja, amely indítványokról az a hatóság dönt, amely előtt az eljárás folyamatban van [Be. 46. § (7)-(8) bekezdés].

[45] A büntetőeljárás során általában a védő szakszerű és hatékony működése nem vizsgálható, mivel a Terhelt1 és a védő kapcsolata speciális viszonyon alapul. Téves azonban az elsőfokú ítélet [43] pontjában rögzített álláspont, miszerint a hatékony védelem tartalommal történő megtöltése alapvetően a védőre és a vádlottra tartozó feladat. Kiemelendő, hogy a hatékony védelem érvényesülésének vizsgálata nem szűkíthető csupán a védőnek az eljárás során kifejtett tevékenységére, magatartására, a Terhelt1nek – miként ez a Be. 3. § (2) bekezdéséből is kitűnik – a saját személyéhez kapcsolódó védekezési joga is van, amelynek egyik már hivatkozott garanciális szabálya, hogy számára (is) a védelemre való felkészüléshez megfelelő időt és körülményeket kell biztosítani.

[46] A hatékony védelem érvényesülésének vizsgálata során nem hagyhatók figyelmen kívül a Terhelt1 jogai, illetőleg a védő jogai és kötelességei, ezek közül is elsősorban azok, amelyek a védekezéssel, a Terhelt1et mentő és a büntetőjogi felelősségét enyhítő körülmények feltárásával kapcsolatosak. E jogok korlátozása, a védő részéről a kötelezettségek nem megfelelő teljesítése igenis megalapozhatja annak megállapítását, hogy a büntetőeljárásban a hatékony védelem nem volt biztosított.

[47] A Terhelt1 és a védő – fentiekben már írtakon kívül (megfelelő idő és körülmények a felkészülésre) – jogosult arra, hogy

- a gyanúsítás és a vád tárgyát, illetőleg ezek változását megismerje,
- a hatóságtól felvilágítást kapjon,

- egymással ellenőrzés nélkül tanácskozzanak,
- bizonyítékot terjesszen elő, indítványt és észrevételt tegyen,
- a tárgyaláson jelen legyen és kérdéseket tegyen fel,
- az eljárás ügyiratait teljes terjedelmében megismerje [Be. 39. § (1) bekezdés a), c), d), g), e), j) pont, Be. 42. § (1) bekezdés, Be. 519. § (1) bekezdés].

[48] A Be. 42. § (4) bekezdés a)-d) pontjai szerint a védő köteles

- a Terhelttel a kapcsolatot késedelem nélkül felvenni,
- a Terhelt érdekében minden törvényes védekezési eszközt és módot kellő időben felhasználni,
- a Terheltet a védekezés törvényes eszközeiről felvilágosítani, a jogairól tájékoztatni, a kötelezettségeire figyelmeztetni,
- a Terheltet mentő, illetve a felelősségét enyhítő tények felderítését szorgalmazni.

[49] A Büntetőeljárásjogi Kommentár szerint a védő eljárásjogi kötelességeit alapvetően a Terhelt érdekeinek szolgálata tölti ki tartalommal, ha a védő e kötelességeinek teljesítését elmulasztja, akkor a Terhelt hátrányt szenved. A védő kötelességei lényegében három irányúak. Egyfelől a Terhelt mellett kell lennie, támogatnia és felkészítenie kell őt (ennek tesz eleget a kapcsolatfelvétel és a felvilágosítás, tájékoztatás követelménye). Másfelől a bizonyítási eljárás során védekezést kell kifejtene (ennek tesz eleget a védekezési eszközök felhasználásának, és a mentő körülmények előmozdításának követelménye). Végül pedig a védő nem késedelmeskedhet a kötelességei teljesítése során (vagy haladéktalanul, mint a kapcsolatfelvétel esetében, vagy kellő időben, mint a védekezési eszközök felhasználása esetében, vagy értelemszerűen egyidejűleg – mint a felvilágosítás, tájékoztatás esetében – kell azokat teljesítenie.)

[50] Jelen ügyben a Be. 44. § a) és b) pontjaiban írt okokból a védő részvétele az eljárásban, a jelenléte a tárgyaláson [Be. 434. §] kötelező volt, mivel a bűncselekményre a törvény öt évnél súlyosabb büntetés kiszabását rendeli, és a vádlott letartóztatásban volt.

[51] Miként azt az elsőfokú ítélet [43] bekezdése helyesen tartalmazza, a vádlottnak (akkor még gyanúsított) a nyomozati szakban már 2020. április 24-től meghatalmazott védője volt (a védő az őrizetbe vételnél is jelen volt), azonban e meghatalmazás – a védő 2022. április 1-jén történt bejelentése szerint – megszűnt. A törvényszék felhívása ellenére, a vádlott a védelme ellátására új védőt nem hatalmazott meg, így részére a törvényszék 2022. május 5-én törvényesen rendelt ki védőt, a kijelölést a Budapesti Ügyvédi Kamara végezte el az

információs rendszere útján. A törvényszék a kirendelt védőt felhívta arra, hogy vegye fel a kapcsolatot a korábbi meghatalmazott védővel az ügyiratok átadása céljából (e körben a meghatalmazott védőt is felhívta a kötelezettsége teljesítésére), továbbá tájékoztatta a vádlott fogva tartását fogyanatosító büntetés-végrehajtási intézet a kirendelt védő személyéről, egyidejűleg kérve a kapcsolattartóként történő bejegyzését is.

[52] A törvényszék okszerűen és törvényesen járt el, amikor a 2022. november 10-én tartott tárgyaláson elutasította a vádlottnak a 2022. október 21-én kelt, más védő kijelölését célzó indítványát, amelyet a vádlott azzal indokolt, hogy a védő nem tesz eleget a Be. 42. § (4) bekezdésében nevesített kötelezettségeinek. Egyébiránt a vádlotti indítványhoz a 2022. november 4-én kelt beadványában a védő is csatlakozott, a bizalom hiánya miatt ő maga is kérte a felmentését.

[53] Az ügyiratok tartalma nem igazolja, hogy a 2022. május 5-én kirendelt védő tevékenysége vagy éppen mulasztása folytán a bírósági eljárás kérdéses szakaszában sérült a vádlottnak a hatékony védelemhez való joga. A védő a kirendelését követően három napon belül indítványozta az előkészítő ülés elhalasztását annak érdekében, hogy a vádlottal és a korábbi meghatalmazott védővel a kapcsolatot felvegye, majd 2022. május 10-én valamennyi nyomozati irat elektronikus megküldését kérte. A vádlott a 2022. május 31-re halasztott előkészítő ülésen nem kifogásolta a kirendelt védő személyét, sőt akként nyilatkozott, hogy tudott vele egyeztetni. A védő a 2022. június 22-én, november 10-én, november 16-án és november 18-án tartott tárgyalási napon valamennyi kihallgatott tanúhoz (tanú2, tanú3, tanú4, tanú6, tanú11, tanú12, tanú10, U.Z.) és a meghallgatott szakértő8, szakértő3 és szakértő4 szakértőkhöz kérdéseket intézett, bizonyítási cselekmények elvégzését indítványozta (a benzinkút biztonsági kamerái által rögzített felvételek lejátszása), észrevételeket tett (felvételen látható vádlott magatartás), a vádlottal együtt bizonyítási indítványokat terjesztett elő (tanú10, 1. számú és tanú12), továbbá a 2022. november 10-én tartott tárgyaláson igazolta, hogy a vádlottat a büntetés-végrehajtási intézetben felkereste, ennek díja és költsége elszámolását kérte is.

[54] A Kúria a Bfv.166/2023/11. számú precedensképes határozatában kifejtette, hogy kirendelt védő felmentése önmagában nem indokolt a kirendelt védő és a Terhelt1 közötti bizalomvesztés okából akkor, ha a kirendelt védő a büntetőeljárás törvényben meghatározott jogait megfelelően, a Terhelt1 érdekében gyakorolja, kötelezettségeit megfelelően teljesíti. A meghatalmazott védővel ellentétben a kirendelt védő vonatkozásában a jogviszony nem a Terhelt1 és az ügyvéd közötti bizalmon, kölcsönös döntésen – meghatalmazáson és annak elfogadásán – alapul, hanem a kirendelő jogi aktusai alapján a törvény rendelkezéseinek megfelelő tartalommal jön létre, melynek alanyai a kirendelő, valamint a kirendelés és kijelölés alapján eljáró ügyvéd. A Terhelt1 nem rendelkezik alakító joggal a kirendelt védői jogviszony megszüntetése tekintetében, az csak a védő felmentésével, indokolt esetben, a bíróság vagy az ügyben eljáró hatóság döntése alapján szűnik meg.

[55] A fentiekben részletesen kifejtett körülmények alapján aggálytalanul megállapítható, hogy a korábban kirendelt védő a vádlott érdekének megfelelően gyakorolta eljárási jogait, teljesítette kötelezettségeit, így nem sértett eljárási szabályt a törvényszék, amikor a 2022. november 10-én tartott tárgyaláson a más védő kijelölését, illetőleg a kirendelés alóli felmentés célzó vádlott és védői indítványokat elutasította. Mindezek mellett is helyesen járt el a törvényszék, amikor a vádlott és a védő együttes kérelme alapján a 2022.

november 18-án tartott tárgyalási nap végén mégis a kirendelés alóli felmentésről döntött, egyidejűleg új védő kijelölése iránt intézkedett.

[56] A Budapesti Ügyvédi Kamara információs rendszere útján 2022. november 21-én kijelölt kirendelt védőnek a következő, 2022. február 28. napjára kitűzött tárgyalásig elég idő állt rendelkezésére, hogy a vádlottal a kapcsolatot felvegye, vele a védekezés irányát átbeszélje, a tárgyaláson várható bizonyítási cselekményekre és a perbeszédre felkészüljön. Az ehhez szükséges – egyébként nem túl terjedelmes – ügyiratok is rendelkezésére álltak, a késedelmes hozzájárásra alappal már csak azért sem hivatkozhat, mert a bíróság kezelőirodáját is felkereshette volna irattanulmányozási céllal (miként tette ezt 2023. február 9-én a vádlott által a letartóztatás tartama kapcsán az Emberi Jogok Európai Bíróságánál történő eljárásra vonatkozóan megbízott ügyvéd is). Egyébiránt a törvényszék az új kirendelt védőt – a kirendelő végzés, az idézés, a vádirat, az előkészítő ülés és a korábbi tárgyalási napok jegyzőkönyveinek (kivéve az elkészítés alatt álló 2022. november 10., 16. és 18. napokról készült 63. alszámú tárgyalási jegyzőkönyv) megküldésével egyidejűleg – tájékoztatta a korábban eljáró védő személyéről, és arról, hogy a Be. 48. § (5) és (8) bekezdései szerint a korábban eljáró védő köteles átadni minden olyan ügyiratot, közölni minden olyan adatot, amely a védelem ellátásához felhasználható. Utóbb az új kijelölt védő kizárólag a 2022. november 10., 16. és 18. napjain tartott tárgyalás, 63. alszámú jegyzőkönyvének megküldését kérte a törvényszéktől, erre 2023. január 17-én sor került. A 63. alszámú tárgyalási jegyzőkönyvnek a tárgyalás elnapolására és az új tárgyalási napok kitűzésére vonatkozó része tartalmazta azt a közlést, hogy a törvényszék 2023. február 28-ra a nyomszakértő, az orvosszakértő és a fizikus szakértő meghallgatását, március 6-ra tanúl és esetlegesen további tanúk kihallgatását tervezi; ebből – figyelemmel a korábban már lefolytatott bizonyítás ismert adataiból – levonható volt az a következtetés, hogy március 8-án a perbeszédre fog sor kerülni. Ezen túlmenően a védő attól sem volt elzárva, hogy a törvényszéktől – a felvilágosításra vonatkozó jogával élve – tájékoztatást kérjen arról, hogy az egyidejű intézkedéssel kitűzött három tárgyalási napon sor kerül-e a bizonyítás befejezésére, a perbeszédre és az ítélethirdetésre. A 2023. február 28-án tartott tárgyalási naptól március 8-ig a védőnek egyébként is elég idő állt rendelkezésére a perbeszédre való felkészüléshez.

[57] A vádlott – a Be. 39. § (1) bekezdés f) pontjában és a 185. § (1) bekezdés a) pontjában foglaltakra figyelemmel – jogosult mind a vallomás tételére, mind a vallomástétel megtagadására, és bármikor dönthet úgy, hogy vallomást tesz, akkor is, ha korábban a vallomástételt megtagadta. E jogait a törvényszék nem korlátozta, korábban a vallomástételt megtagadó vádlottnak a 2023. március 6-án tartott tárgyalási napon módja volt a vallomástételre, a védekezése előterjesztésére, de arra is lehetősége volt, hogy az ítélethirdetés előtt felszólalás keretében kiegészítse az általa korábban előadottakat. A tárgyalási jegyzőkönyv szerint az eljáró bíró valóban felajánlotta, hogy a vádlott 2023. március 7-én is vallomást tehet, ha még időre van szüksége a felkészüléshez, vagy a vallomástétel előtt a védőjével akar konzultálni, ezzel a lehetőséggel végül a vádlott nem élt, így került sor 2023. március 6-án másfél óra tartamban a vallomástételre. A vádlott a vallomástétel előtt 1 óra 45 percig konzultálhatott védőjével, azok a felvetések, amelyek szerint ez idő alatt bilincsből volt, a helyiség huzatos volt, illetőleg ott mások is tartózkodtak, a vallomástétel vagy a védekezési jog gyakorlásának korlátozásaként nem értékelhető.

[58] Mindezek okán az ítéltábla sem találta megalapozottnak a védő eljárási kifogásait, amelyek szerint a vádlottnak a hatékony védelemhez való joga sérült, nem biztosítottak

számára megfelelő időt és körülményeket a vallomástételre történő felkészülésre, továbbá a védelemnek nem álltak rendelkezésre az ügyiratok és nem volt elég ideje a perbeszédre felkészülni.

[59] Az ítéltábla nem értett egyet azzal a felvetésével sem, miszerint az elsőfokú ítélet csak felsorolás szintjén tartalmazza a bizonyítékokat, azok tartalmi ismertetése és az egyes bizonyítékok ütköztetése elmaradt. A bíróságnak a Be. 561. § (3) bekezdés d) pontja alapján meg kell jelölnie a bizonyítékként értékelt vagy az értékelésből kirekesztett bizonyítási eszközöket, de elsődlegesen a bizonyítékok elfogadásának vagy elvetésének, illetve kizárásának okairól kell számot adnia. Ez a lényege a bizonyíték-értékelő tevékenységnek, a bírói mérlegelésnek. Az ítéletben kifejezetten kerülni kell a bizonyítékok részletes, perkivonatszerű tartalmi megismétlését. A törvényszék által is alkalmazott szerkesztési módszer (az ítélet indokolásának mérlegelési részéből állapítható meg az értékelt bizonyítékok tartalma is) megfelel a bírói gyakorlatnak és a jogszabályi előírásoknak, sőt megkönnyíti a bizonyítékok értékelésének áttekinthetőségét, egyben a terjengősség, a felesleges ismételgetések ellen hat.

[60] Az elsőfokú ítélet indokolásában a vádlott személyi körülményeire vonatkozóan a Be. 561. § (3) bekezdés b) pontja alapján megállapított tények kiegészítésre szorultak. A vádlott ellen a 2019. június 19-én elkövetett kábítószer birtoklásának vétsége miatt a Budapesti XIV. kerületi Rendőrkapitányságon 815/2019.bü. számon indult büntetőeljárás, amelyben a gyanúsítás közlésére 2021. február 8-án került sor, és amely ügyben a Budapest I. és XII. kerületi Ügyészség 2021. július 1-jén BFK.1728-9/2019. számon a feltételes ügyészi felfüggesztésről, majd BFK.1728-16/2019. számon 2021. november 29-én a nyomozás megszüntetéséről hozott határozatot. A 2020. április 24-én elkövetett kábítószer birtoklásának vétsége miatt a vádlott ellen az Érdi Rendőrkapitányságon 1368/2020.bü. számon indult büntetőeljárás, amelyben az Érdi Járási Ügyészség B.1280/2020/5. számon 2021. május 5-én a feltételes ügyészi felfüggesztésről, majd 2022. július 7-én a nyomozás megszüntetéséről hozott határozatot. A jelen ügy tárgyát képező cselekmények elkövetésének és a kábítószer birtoklása miatt indult ügyekben történt gyanúsítások időpontjaiból következően a vádlott az elkövetéskor ugyan nem állt az előbbieken hivatkozott büntetőeljárások hatálya alatt, de a büntetés kiszabása során az utóbb indult büntetőeljárások a személyének társadalomra veszélyessége megítélésénél nem hagyhatók figyelmen kívül.

[61] A próbára bocsátás másodfokon történt megszüntetésével érintett, a Pesti Központi Kerületi Bíróság mint fiatakorúak bírósága jelen ítélet [34]-[36] pontjában hivatkozott 3.Fk.20.061/2021/38. számú ítéletében megállapított tényállás a következő volt:

Fiatakorú Terhelt1 vádlott 2018. október 4. napján 18 óra körüli időben a tetthely1 kereszteződésénél odament sértett3 sértetthez, és azt kérdezte tőle, hogy „Ki vagy te, hogy így beszélsz a haverommal, keresztnév1-el, miért szemtelenkedtél vele tegnap?”. A sértett erre nem mondott semmit, majd fk. Terhelt1 vádlott ököllel orron ütötte sértett3 sértettet, aki a bántalmazás következtében 8 napon belül gyógyuló sérüléseket szenvedett el, így az orr zúzódását és vérzését, valamint az orrnyereg hámhorzsolódását. Azonban a támadott testtájékra, a bántalmazás módjára, az erőbehatás nagyságára, valamint az elszenvedett sérülések helyére figyelemmel a sértettnél 8 napon túl gyógyuló sérülések keletkezésének a reális lehetősége is fennállt, amely sérülés okozására a vádlott szándéka kiterjedt. A rendőri intézkedés során a sértett arcát egy, a helyszínen lévő ismert személy is megütötte.

[62] Az ítéltábla a törvényszék ítéletét megalapozottnak értékelte, mert a Be. 592. § (1) bekezdés a) és b) pontjaiban, illetőleg a (2) bekezdés a)-d) pontjaiban írt teljes vagy részleges megalapozatlansági okok egyike sem állapítható meg; a történeti tényállás felderített, hiánytalan, irathú és téves logikai következtetésekről mentes. Ezért e tényállást az ítéltábla az elsőfokú ítélet felülbírálata során – a Be. 591. § (1) bekezdésében foglaltakra figyelemmel – irányadónak tekintette.

[63] A törvényszék igen részletes és alapos bizonyítást folytatott le, ennek keretében a tárgyaláson

- kihallgatta a vádlottat, valamint tanú2, tanú3, tanú4, tanú6, tanú10, U.Z., tanú1, az 1. számú és tanú12kát;

- felolvasta a Be. 527. § (2) bekezdés b) pontja alapján tanú7, tanú8, tanú9 és tanú5 tanúknak a nyomozati szakban tett vallomását;

- meghallgatta a Be. 529. § (1) bekezdése alapján a boncjegyzőkönyv és az orvosszakértői vélemény elkészítésében részt vevő szakértő7 és szakértő8 igazságügyi orvosszakértőket, az egyesített elmeorvos-, orvos- és pszichológus szakértői lelet és vélemény elkészítésében részt vevő szakértő2 igazságügyi orvosszakértőt, szakértő3 igazságügyi elmeorvosszakértőt és szakértő4 igazságügyi pszichológus szakértőt, az egyesített igazságügyi orvos-, fizikus és nyomszakértői vélemény elkészítésében részt vevő szakértő11 és szakértő10 igazságügyi orvosszakértőket, szakértő13 igazságügyi nyomszakértőt, szakértő12 igazságügyi fizikus szakértőt, továbbá az eljárás során beszerzett szakvélemények (az előbbieken túl a toxikológiai, informatikai, vegyész szakvélemények) releváns részét felolvasta, ismertette;

- ismertetéssel, felolvasással, lejátszással, illetve bírói szemle keretében elvégzett felmutatással a tárgyalás anyagává tette nyomozás során beszerzett tárgyi bizonyítási eszközöket, okiratokat: a benzinkút biztonsági kamerái által rögzített felvételeket, a segélykérő bejelentés hanganyagát, a bűnjeljegyzéket, a feljegyzéseket, a rendőri jelentéseket, az Országos Mentőszolgálat mentési dokumentációját, a vádlott orvosi vizsgálataira és ellátására vonatkozó iratokat, a boncolás során készült fényképmellékleteket, az elkövetés eszközéül használt fejszét, a házban és a házon kívül elvégzett szemle során készült fényképfelvételeket, a fejszéről készült fotót, a híváslisták adatait, a Messenger üzeneteket.

[64] A törvényszék helyt adott tanú10, az 1. és tanú12k tárgyaláson történő kihallgatását célzó vádlotti és védői indítványoknak.

[65] Elutasította ugyanakkor a vádlottnak tanú16, sértett2 sértett volt felesége (tanú17) és a fia tanúként történő kihallgatása, tanú5 tanú írásban történő vallomástételének elrendelése, a védelemnek új igazságügyi pszichológus és elmeorvos szakértő kirendelése, a korábban már meghallgatott szakértők ismételt meghallgatása és a szakvéleményeik kiegészítése, tanú19 (tanú1 tanú felesége) és tanú18 újságíró tanúként történő kihallgatása, valamint az ügyésznek tanú5 tárgyaláson történő kihallgatása iránt előterjesztett indítványát.

E bizonyítási indítványok elutasítása kapcsán a törvényszék az elsőfokú ítélet [41], [68], [70], [88] és [89] bekezdéseiben teljesítette a Be. 581. § (3) bekezdés f) pontjában meghatározott indokolási kötelezettségét. Az abban foglaltakkal az ítéltábla maradéktalanul egyetértett, további bizonyítás felvételére csakugyan nem volt szükség, a rendelkezésre álló bizonyítékok alapján a tényállás rögzítéséhez és a cselekmény jogi minősítéséhez szükséges tények, illetőleg a büntetés kiszabása során irányadó bűnösségi körülmények egyértelműen megállapíthatók voltak.

[66] A vádlott a cselekmény elkövetésekor a 18. életévét már betöltötte, tehát felnőtt korú volt, így esetében gyermekpszichiátriai vagy gyermek-mentálhigiéniai kompetenciával rendelkező szakértő(k) bevonása annak ellenére sem volt indokolt, hogy gyermekkorában többször is pszichiátriai kezelésre szorult. A kezelések orvosi dokumentációja a nyomozás során beszerzésre került, így azok tartalmát a vádlott elmeorvosi vizsgálatát végző igazságügyi szakértők ismerték, sőt a pszichiátriai kezeléseket adatait az egyesített elmeorvos-, orvos- és pszichológus szakértői lelet és vélemény részletesen tartalmazza. A vádlott korábbi pszichiátriai kezeléseire, a gyermekkorában – a szülők részéről – elszenvedett bántalmazásra és elhanyagolásra, a viselkedési problémáira vonatkozó tényeket a törvényszék rögzítette is részben az ítéletnek a vádlott személyi körülményeire vonatkozó megállapításainál, részben a tényállásban.

[67] A törvényszék maradéktalanul eleget tett a bizonyítás általános szabályai között meghatározott előírásnak is, amely szerint a bíróságnak a bizonyítékokat egyenként és összességükben kell értékelnie [Be. 167. § (4) bekezdés]. Az ítélete indokolásában hiánytalanul jelölte meg azokat a bizonyítékokat, amelyekre a döntését alapozta, majd magas színvonalú és részletes mérlegelésében számot adott arról, hogy a tényállás megállapításánál mely bizonyítékot és miért, vagy miért nem fogadott el [Be. 563. § (3) bekezdés d) pont]. Az ítélet indokolásából megismerhető a bírói meggyőződés kialakulásának az a logikai folyamata is, amely a bizonyítás eredményének megállapításához vezetett. A törvényszék bizonyíték-értékelő tevékenysége koherens, logikai hibáktól mentes volt, abban iratellenes megállapítások nem voltak feltárhatók.

[68] A bizonyítás során nem okozott nehézséget annak feltárása, hogy a két sértett halálát ki, hol és milyen eszközzel okozta, e körben a tényállás a rendelkezésre álló személyi és tárgyi bizonyítékok (különösen a vádlott ténybeli beismerő vallomása, az általa elkövetett cselekménynek a rendőrségi segélyhívón keresztül tett bejelentése, a helyszínre kikergetett rendőrök jelentése) és a szakvélemények alapján különösebb mérlegelés nélkül megállapítható volt. A törvényszék a cselekmény elkövetésének időpontjára is helytállóan következtetett a vádlott által az édesapja felé kezdeményezett telefonhívásokból, a halottszemle adataiból, szakértő10 és szakértő11 szakértők véleményéből, a benzinkúton rögzített kamerafeltételekből, a benzinkúton dolgozó tanú7, tanú8 és a sértettek szomszédja, tanú2 tanúvallomásából.

[69] Ennél körültekintőbb vizsgálatot igényelt az a kérdés, hogy milyen időbeli sorrendben kerülhetett sor a sértettek bántalmazására, ezzel kapcsolatban a törvényszék ugyancsak logikailag hibátlan következtetéssel jutott el annak rögzítéséhez, hogy a vádlott először sértett2-vel, majd viszonylag rövid időn belül sértett1-fel végzett. A védelem a tényállásnak e megállapításaival szemben nem is fogalmazott meg kifogásokat.

[70] A bizonyítás és a bizonyítékok értékelése során további lényeges tisztázandó kérdés volt, hogy mennyi ideig tarthatott a sértettek bántalmazása, milyen testhelyzetben voltak, illetve aludtak-e az első sérülés elszenvedésekor. A törvényszék a szakvélemények, a szemle adatai alapján, valamint az ezekből levonható ténybeli következtetések útján ezen tények kapcsán is megalapozottan állapította meg a tényállást. Logikusan következtetett arra, hogy sértett1 sértett az elszenvedett első ütéskor még aludt, valóban csak ezzel magyarázható, hogy nem észlelte sértett2 bántalmazásával szükségszerűen együtt járó zajokat, nem sietett a lakótársa bántalmazására, továbbá nem fejtett ki ellenállást, védekezést akkor sem, amikor a vádlott bement a szobájába. Ezt csak tovább erősítette az a körülmény, hogy a vádlott a gyanúsított kihallgatásakor előterjesztett panaszában csak sértett2 kapcsán jelezte, hogy e sértett a bántalmazás megkezdésekor nem aludt, mely Terhelt1 állítást a törvényszék el is fogadott.

[71] A bűncselekmény elkövetésének lehetséges oka, motivációja kapcsán a védelem különösen azt kifogásolta, hogy a törvényszék nem vizsgálta körülmekintően, illetőleg nem fogadta el azt a vádlotti védekezést, miszerint a sértettek részéről szexuális abúzust szenvedett el (pontosabban őt korábban egy vagy több alkalommal a sértettek leütötték és megerőszakolták). A védelem e hivatkozását az ítéltábla sem találta alaposnak. Figyelemmel arra, hogy a vádlott már a segélyhívón tett bejelentésekor utalt a szexuális erőszakra, az eljárás során alapos bizonyítás folyt a vádlott állításával kapcsolatban, majd a törvényszék igenis értékelés körébe vonta az e körben rendelkezésre álló bizonyítékokat: a vádlott vallomását, a bejelentés hanganyagát, az elfogását követően elvégzett orvosi vizsgálatról készült dokumentumokat, az ügyben érdektelen, kívülálló tanú1 és tanú9 tanúvallomását. Kétségtelen, hogy a vádlott az ölési cselekmény elkövetése előtt pár nappal, a fejsze élezésekor beszámolt tanú1nak a szexuális erőszakról, majd erről a cselekménye véghezvitelének a rendőrségi segélyhívón történt bejelentésekor is beszélt. A törvényszék irathűen és okszerűen állapította meg, hogy maga tanú1 a közlés módja és körülményei miatt szokatlannak, alig hihetőnek találta a vádlott által e körben előadottakat, továbbá az elszenvedett szexuális erőszakok száma és időpontja vonatkozásában a vádlotti védekezés ellentmondásos és következetlen volt. Ezen túlmenően a fizikai és szexuális bántalmazás tényét a vádlottal, 2023. április 23-án találkozó tanú9 háziorvos tanúvallomása és röviddel az elfogása után elvégzett orvosi vizsgálatról kiállított ambuláns kezelőlap adatai kifejezetten cáfolták (a vádlotton fizikai sérülések nem voltak). Ráadásul az elmeorvosszakértők sem értékelték a vádlott elmondását átéltnak és élményalapúnak, a szexuális abúzus elszenvedését ugyan nem zárták ki, de nem is látták alátámaszthatónak. Nem erősítette a vádlott szexuális erőszakkal kapcsolatos állításának hitelességét az a körülmény sem, hogy szakértő4 igazságügyi pszichológus szakértő szerint a vádlottnak lehetett sértett2 kapcsán sérelme és a személyiségjegyei szexualitáshoz társuló, szexuális abúzusra jellemző problémákat (szégyenérzet, büntudat) jeleznek; ezek ugyanis a rendelkezésre álló adatok alapján nem voltak összekapcsolhatóak. Az ítéltábla szerint nem állapítható meg mérlegelési hiba vagy „kettős mérce” alkalmazása abban, hogy a törvényszék a vádlott vallomását bizonyos részletek kapcsán elfogadta, míg más részletek vonatkozásában elvetette. A vádlott vallomásában valóban voltak olyan részletek, amelyek kapcsán az állítást hitelesen és egyértelműen cáfoló bizonyíték nem állt rendelkezésre (sértett2 a bántalmazás megkezdésekor ébren volt), ehhez képest a bizonyítékok kifejezetten cáfolták a sértettek részéről elszenvedett szexuális erőszak tekintetében előterjesztett védekezést, így arra tényállást nem lehetett alapítani. Eleve aggályos a vádlotti védekezés, ha ugyanis a sértettek valóban leütötték, majd – az eszméletvesztését kihasználva – megerőszakolták, honnan

tudhatná, hogy ebben mindketten részt vettek, illetőleg ilyen sérelem elszenvedését követően miért nem költözött el. Megjegyzendő, hogy a szexuális erőszak kapcsán a védő a bírói mérlegelést támadja, anélkül, hogy új tényt állítana, új bizonyítékra hivatkozna, így az eredményre nem vezethetett.

[72] A törvényszék tehát a tényállás megállapításánál helyes következtetést vont le arra, hogy a vádlott az eljárás során fel nem tárt okból, de a sértettek irányába érzett neheztelés, általa sérelemnek érzett történés miatt határozta el a sértettek megölését. tanú4 tanúvallomása alapján valóban rögzíthető volt, hogy a vádlottat néhány nappal a cselekmény elkövetése előtt foglalkoztatta az ölés gondolata, annak átélése; ezen túlmenően a vádlott motivációja kapcsán más tény megállapítani nem lehetett. Egyébként a tanú4 által előadottakat alátámasztotta közvetett tanúként tanú6 is, továbbá a pszichológus szakértői vélemény is, amely szerint az ölés megélése nem csupán foglalkoztatta a vádlottat, hanem arra egyfajta feladatként tekintett. tanú1 tanú vallomása által a fejsze megéleztetésére vonatkozóan szolgáltatott tényből, illetőleg az időbeli közelségből levont helyes logikai következtetésen alapul az a megállapítás is, miszerint a vádlott kifejezetten a fejszével tervezte a vádlottak életét kioltani.

[73] Mindezekre tekintettel az ítéltábla egyetértett a törvényszéknek a vádlott bűnösségére vont következtetésével.

[74] A törvényszék törvényesen és helyesen járt el, amikor – a Be. 564. § (3) bekezdésének alkalmazásával – a Pesti Központi Kerületi Bíróság mint fiataalkorúak bírósága 350.Bpk.61.711/2021/3. számú büntetővégzésének próbára bocsátást kimondó rendelkezését hatályon kívül helyezte, a próbára bocsátást a Btk. 66. § (1) bekezdés a) pontja alapján megszüntette, és a vádlottal szemben halmazati büntetést szabott ki. E rendelkezést az indokolta, hogy a vádlottat a próbára bocsátás előtt elkövetett bűncselekmény miatt a próbaidő alatt ítélte el. Nem tévedett abban sem, hogy a vádlott bűnösségét a próbára bocsátással befejezett büntetőügyben elbírált, a Btk. 164. § (1) és (3) bekezdése szerinti testi sértés büntetében is meg kellett állapítani, tekintettel arra, hogy a büntetővégzés rendelkező része – figyelemmel a Be. 741. § (3) bekezdés a) pontjában foglaltakra – nem tartalmazta a korábban eljáró bíróságnak a Be. 564. § (2) bekezdés a) pontján alapuló, a bűnösség kimondásáról hozott döntését. Megjegyzendő, hogy a másodfokú eljárásban a próbára bocsátás megszüntetéséről hozott döntés nem büntetővégzéssel, hanem ítélettel volt kapcsolatos, így az ítéltáblának nem kellett megállapítania a vádlott bűnösségét a testi sértés büntette kísérlétében.

[75] A törvényszék okszerűen és törvényesen minősítette a jelen ügyben elbírált bűncselekményt a Btk. 160. § (1) bekezdésébe ütköző, a (2) bekezdés a), d), f) és j) pontjai szerint minősülő előre kitervelten, különös kegyetlenséggel, több ember és védekezésre képtelen személy sérelmére elkövetett emberölés büntetékének. E jogi minősítés megfelel a büntető anyagi jogi rendelkezéseknek és az ítélkezési gyakorlatnak, a jogi indokolás is helytálló. A vádlott fejszével, többször (sértett2 esetében legalább nyolcszor, sértett1 esetében legalább ötször), nagy erővel sújtott a sértettek életfontosságú szerveit tartalmazó testtájékára (fej, mellkas, tarkó). Ekként az elkövetés során használt eszköz, a támadott testtájék, a sérülések száma és a kifejtett erő [3/2013. BJE jogegységi határozat I/2/A. pont a), b), c) és d) alpont] egyértelműen igazolja a vádlottnak a sértettek életének kioltására irányuló egyenes szándékát; ezt a védelem sem vitatta. Egyébiránt a törvényszék az elsőfokú ítélet [90] bekezdésében helyesen mutatott rá arra, hogy a Btk. elkövetéskor hatályos rendelkezéseit

kellett alkalmazni, az elbíráláskor hatályos büntető törvény lényegesen szigorúbb, a minősített emberölés elkövetője nem bocsátható feltételes szabadságra [Btk. 38. § (4) bekezdés e) pont eb) alpont].

[76] A védő a fellebbezése indoklásában helyesen hívta fel az emberölés minősítő körülményeire, ezen belül is az előre kiterveltségre, a különös kegyetlenségre és a védekezésre képtelen személy sérelmére elkövetésre vonatkozó bírói gyakorlat releváns megállapításait, azonban éppen ezek támasztják alá a cselekmény jogi minősítésének helyességét.

[77] A 3/2013. BJE jogegységi határozat II/1. pontja szerint az emberölés előre kitervelten történő elkövetése feltételezi, hogy az elkövető az ölési cselekmény véghezvitelének helyét, idejét és módját átgondolja, a végrehajtást akadályozó vagy segítő tényezőket felmérje és a lényeges előkészületi, elkövetési és az elkövetés utáni mozzanatok figyelembe vegye. Az előre kiterveltséget a tervszerű és céltudatos magatartás jellemzi. Ez az ölési cselekmény részleteinek átgondolását, viszonylag hosszabb időn keresztül történő fontolgatását, a cselekmény elkövetési szakaszainak megfelelő mozzanatok mérlegelését jelenti. Nem feltétel azonban az említett tényezők együttes fennállása. Nem szükséges az, hogy az elkövető valamennyi lehetőséget pontosan számításba vegyen, és teljes bizonyossággal, határozottsággal alakítsa a véghezvitel tervét. Az előre kiterveltség nélkülözhetetlen feltétele a cselekmény elkövetésére indító és az ez ellen szóló motívumoknak az elkövető tudatában lezajló küzdelme, a céltudatos és tervszerű elkövetés mérlegelése, megfontolása. Mindezekhez bizonyos idő szükséges, ezért általában nem lehet szó előre kiterveltségről, ha az elhatározást rövid időn belül követi a véghezvitel megkezdése. A véghezvitel módjából visszamenőleg is következtetés vonható az előre kiterveltségre.

[78] A vádlottat a sértettek életének kioltása előtt minimum négy-öt nappal már foglalkoztatta az ölés gondolata, az elkövetés céltudatos és tervszerű elkövetésére utal a fejsze megéleztetése, de a véghezvitel módja (a közösen lakott ingatlanban, az éjszakai órákban, kihasználva, kivárva a sértettek nyugovóra térését) is egyértelműen utal a céltudatos és tervszerű magatartásra, az előre kiterveltségre. A vádlottnak az elkövetést követően tanúsított magatartása (nem menekül el, hanem a közeli benzinkúton alkoholt és energiai italokat vásárol, azok elfogyasztását megkezdi, felhívja az édesapját, majd a rendőrségi segélyhívót) nem cáfolja az előre kiterveltséget, inkább azzal áll összhangban, hogy a vádlott – az elmeorvos szakértők szerint – az ölési cselekményre feladatként tekintett, amit „meg is oldott”.

[79] A 3/2013. BJE jogegységi határozat II/4. pontja szerint a különös kegyetlenséggel elkövetett emberölés megállapításánál elsősorban emberiség és erkölcsi szempontok a meghatározóak. A különös kegyetlenség fogalma alá az átlagost lényegesen meghaladó szenvedéssel járó, rendkívüli embertelenséggel, brutalitással, gátlástalanul, az emberi méltóság mély megalázásával vagy az elkövető emberi mivoltából kivetkőzve véghezvitt ölési cselekmények vonhatók. Nincs jelentősége annak, hogy a sértett eszméletlensége folytán ténylegesen elviselt-e fájdalomérzést, miként ebből a szempontból az elkövetés eszközének sincs. Az elkövető tudatának az elkövetés idején át kell fognia a végrehajtás különös kegyetlenségét. Az elkövető ezzel kapcsolatos tudattartalmára a sérülések számából, a bántalmazás hosszan tartó, elhúzódó voltából, a sértett látható szenvedéséből vonható következtetés. A törvényszék a bírói gyakorlat alapján helyesen utalt arra is, hogy az

emberülés akkor minősül különös kegyetlenséggel elkövetettnek, ha a cselekmény végrehajtása az élet kioltásához rendszerint szükséges kegyetlenséget meghaladó, rendkívüli embertelenséggel történik, és a cselekmény a sértettnek olyan testi szenvedést vagy lelki gyötrelmet okoz, amely az emberi élet kioltásával általában együtt járó szenvedést, gyötrelmet is lényegesen meghaladja. A sértett lelkiállapotának is jelentősége van, az ölés által a teljes reménytelenségbe űzi a sértettet, aki ennél fogva saját halála szörnyűségét nem csak fizikailag szenved el, hanem azt át is éli.

[80] A sértetteket meglepetésszerűen érte a vádlott támadása, esélyük sem volt ellenállás, védekezés kifejtésére, mivel sértett² nyugalmi helyzetben az ágyában feküdt, míg a másik szobában sértett¹ már aludt. A vádlott többször sújtott le rájuk, a sértettek testszerte rendkívüli fájdalommal járó sérüléseket szenvedtek el, az ütés(ek) sértett² sértett karját teljesen csonkolták. Tehát a vádlott az ölési cselekmény végrehajtása során példátlan gátlástalansággal, kíméletlenséggel, brutalitással cselekedett, az elkövetés – miként arra a törvényszék okszerűen hivatkozott – horrorisztikus volt, és nem csupán a védő által említett sok vér miatt. Mindezek alátámasztják azt, hogy az ölési cselekmény az emberi élet kioltásával általában együtt járó fizikai szenvedést, lelki gyötrelmet lényegesen meghaladta. Ezért a különös kegyetlenséggel elkövetést meg kellett állapítani, függetlenül attól, hogy a bántalmazás mennyi ideig tartott, a sértettek halála milyen gyorsan következett be. Az elsőfokú ítélet [94] bekezdésében „a mindketten felébredtek” megállapítás pontosításra szorul, ugyanis a tényállás szerint csak sértett¹ aludt; ehelyett az ítéltábla azt rögzíti, hogy „mindketten felültek”.

[81] A Btk. 459. § (1) bekezdés 29. pontja szerint védekezésre képtelennek kell tekinteni azt is, aki helyzeténél vagy állapotánál fogva ideiglenesen vagy véglegesen nem képes ellenállást kifejtésére. Az elkövetés megkezdésekor a megállapított tényállás szerint sértett¹ sértett aludt, tehát az irányadó ítélkezési gyakorlat szerint is védekezésre képtelen állapotban volt, így e minősítő körülmény is megállapítható volt, annak ellenére is, hogy a cselekmény közben felébredt. Egyébként e minősítő körülmény megállapítását kifogásoló védő ismét a történeti tényállást támadta, amely annak megalapozottsága folytán nem vezethetett eredményre.

[82] A több emberen elkövetés – figyelemmel a sértettek számára – egyértelműen megállapítható volt. A törvényszék által e körben az elsőfokú ítélet [95] bekezdésében kifejtettekkel az ítéltábla maradéktalanul egyetértett, azt egyébként a védelem sem vitatta.

[83] Az ítéltábla a korábbiakban már írtak szerint a Pesti Központi Kerületi Bíróság mint fiataalkorúak bírósága 3.Fk.20.061/2021/38. számú ítéletének a próbára bocsátást kimondó rendelkezését hatályon kívül helyezte, a próbára bocsátást megszüntette, így az abban elbírált testi sértés büntetnének kísérlete is a bűnhalmazat részét képezte [Btk. 66. § (1) bekezdés a) pont, Be. 564. § (3) bekezdés].

[84] A büntetés célja a társadalom védelme érdekében annak megelőzése, hogy akár az elkövető, akár más bűncselekményt kövessen el [Btk. 79. §].

[85] A büntetést a törvényben meghatározott keretek között, céljának szem előtt tartásával úgy kell kiszabni, hogy az igazodjon a bűncselekmény tárgyi súlyához, a bűnösség

fokához, az elkövető társadalomra veszélyességéhez, valamint az egyéb enyhítő és súlyosító körülményekhez [Btk. 80. § (1) bekezdés]. Határozott ideig tartó szabadságvesztés kiszabásakor a büntetési tétel középértéke az irányadó; a középérték a büntetési tétel alsó és felső határa összegének a fele [Btk. 80. § (2) bekezdés]. Ha a törvény a büntetés kiszabása esetén a Különös Részben meghatározott büntetési tételek emelését írja elő, a (2) bekezdésben meghatározott számítást a felemelt büntetési tételekre tekintettel kell elvégezni [Btk. 80. § (3) bekezdés].

[86] Bűnhalmazat esetén egy büntetést kell kiszabni [Btk. 81. § (1) bekezdés]. A halmazati büntetést a bűnhalmazatban lévő bűncselekményre megállapított büntetési nemek, illetve büntetési tételek közül a legsúlyosabbnak az alapul vételével kell kiszabni [Btk. 81. § (2) bekezdés]. Ha a bűnhalmazatban lévő bűncselekmények közül legalább kettő határozott ideig tartó szabadságvesztéssel büntetendő, a büntetési tétel felső határa legmagasabb büntetési tétel felével emelkedik, de nem érheti el az egyes bűncselekményekre megállapított büntetési tételek felső határának együttes tartamát [Btk. 81. § (3) bekezdés].

[87] A vádlottal szemben – a halmazati büntetésre vonatkozó szabályokra figyelemmel – tíz évtől huszonhárom évig terjedő szabadságvesztés szabható ki, a középérték tizenhat év hat hónap, miként azt a törvényszék helyesen rögzítette.

[88] Az 56. BK vélemény szerint a bíróság által megállapított minősítéshez kapcsolódó büntetési keret – figyelembe véve a Btk. Általános Része rendelkezéseit is – büntetést meghatározó alapvető tényező. Ez jelöli ki azokat a határokat, amelyek között a súlyosító és enyhítő (összefoglalóan a büntetést befolyásoló) körülmények a büntetést alakíthatják. A büntetést befolyásoló körülményeket nem elvont általánosságban, nem mechanikusan, hanem a konkrét ügy tényeire vonatkoztatva, egymással egybevetve, összefüggésükben kell értékelni, és a határozatban megindokolni. Nem az enyhítő és súlyosító körülmények száma, hanem az adott esetben meglévő hatásuk a döntő a büntetés meghatározásánál.

[89] Jelen ügyben a büntetést befolyásoló alanyi és tárgyi tényezők felsorolása, illetőleg súlyozása tekintetében az elsőfokú ítélet indokolása kisebb mértékben helyesbítésre, kiegészítésre szorul.

[90] A büntetés kiszabása során a bűncselekmény elkövetése óta eltelt idő rendszerint enyhítő hatású, azonban ez elsősorban a cselekmény súlyától, törvényi fenyegetettségétől függ (56. BK vélemény III.10. pont). A minősített emberölésben elmarasztalt vádlott esetében a cselekmény elkövetésétől az elsőfokú ítélet kihirdetésétől eltelt két év tizenegy hónap, illetőleg a másodfokú eljárás befejezéséig eltelt további közel hat hónap csakugyan nem volt enyhítő körülményként értékelhető. Figyelemmel a 2/2017. (II.10.) AB határozatban, a Be. 564. § (4) bekezdés b) pontja és az 56. BK vélemény III.10. pontjában foglaltakra, vizsgálni kellett azt is, hogy megállapítható-e a büntetőeljárás olyan mértékű elhúzódása, amelyet a vádlott javára kellene értékelni. Az ítéltábla álláspontja szerint – a cselekmény súlyára tekintettel – a három és fél évig tartó eljárást nem kell, viszont azt a tényt, hogy a vádlott mindvégig a személyi szabadság elvonásával járó letartóztatásban volt, enyhítő körülményként kell értékelni.

[91] A törvényszék – figyelemmel az 56. BK vélemény II/11. pontjában írtakra – helyesen és megfelelő nyomatékkel értékelte a vádlott javára a fiatal felnőtt korát, a tettének bejelentését, a büntetőjogi felelősségének elismerését, az öngyilkossági kísérletét és a megbánását. A fiatal felnőtt kor mellett – szemben a védelem álláspontjával – a büntetlen előélet nem enyhítő tényező (56. BK vélemény II.1. pont).

[92] További enyhítő körülményként kell értékelni azt, hogy sértett² sértett édesapjától bocsánatot kért (42. számú tárgyalási jegyzőkönyv 12. oldal). A tárgyaláson és a nyilvános ülésen a vádlott ugyan jelezte, hogy szándékában áll a sértettek hozzátartozóinak kárpótlása a veszteségükért, azonban ez még nem történt meg, így a javára nem értékelhető.

[93] Figyelemmel az 56. BK vélemény II.4. pontjában foglaltakra, enyhítő körülmény az is, hogy a vádlott esetében a gyermekkorában elszenvedett traumák (a szülők részéről fizikai és lelki bántalmazás, a nevelési és gondozási kötelességük nem megfelelő teljesítése, a vádlott elhanyagolása) közrejátszottak diszharmonikus személyiségfejlődésében, antiszociális és kedvezőtlen személyiség szerkezetének kialakulásában, amelyek a tettének elkövetését megkönnyítették.

[94] Az 56. BK vélemény II.4. pontja szerint enyhítő körülmény, ha az elkövetőnek tartásra, illetve nevelésre szoruló hozzátartozói vannak, ez azonban nem vehető figyelembe, ha gondozási kötelezettségét nem teljesíti. A hosszabb ideje letartóztatásban lévő vádlott esetében nem merült fel adat arra vonatkozóan, hogy anyagilag támogatná a beteg szüleit, értelemszerűen fizikailag segíteni őket nem tudja, közvetlenül a cselekmény elkövetése előtt nem is élt velük, így szülei gondozást igénylő állapota – szemben a védelem felvetésével – enyhítő tényezőként nem vehető figyelembe.

[95] A vádlott terhére csakugyan súlyosító körülményként kellett értékelni az ölési cselekmény négyszeres minősülését és sértett² sértett esetében az orvul elkövetést. Utóbbi kapcsán a védő tévesen hivatkozott kettős értékelésre, ugyanis a törvényszék a védekezésre képtelen sértett sérelmére elkövetést – mint minősítő körülményt – csak sértett¹ kapcsán állapította meg.

[96] Nem merült fel adat arra vonatkozóan, hogy a 2020. április 23-án történt speed és marihuána fogyasztásnak szerepe volt az ölési cselekmény végrehajtásában, így – figyelemmel az 56. BK vélemény II.7. pontjára – a bódult állapotban elkövetés még kisebb fokban sem értékelhető a vádlott terhére. Megjegyzendő, hogy a törvényszék – a kábítószer-fogyasztás tényének rögzítése mellett – a tényállásban nem állapította meg, hogy a vádlott annak hatása alatt cselekedett.

[97] Súlyosító körülmény, hogy a vádlott a próbára bocsátások alkalmazásával érintett, a Budapesti X. kerületi Rendőrkapitányságon 3424/2017.bü. számon és a Budapesti IX. kerületi Rendőrkapitányságon 2292/2018.bü. számon súlyos testi sértések miatt indult két büntetőeljárás hatálya alatt, azokról tudva követte el, továbbá a vádlott társadalomra veszélyességére levont következtetést erősíti, hogy vele szemben kábítószer birtoklása miatt újabb büntetőeljárások indultak (56. BK vélemény II.2. pont).

[98] A vádlott terhére kell értékelni – a próbára bocsátás másodfokú eljárásban történt megszüntetése folytán – a kettőnél több bűncselekményből álló halmazatot is (56. BK vélemény III. 6. pont).

[99] Kétségtelen, hogy különösen a vádlott igen fiatal kora, hányattatott sorsa, gyermekkorában elszenvedett traumái, az ölési cselekmény a rendőrségre történő bejelentése, a megbánása, a jövőre vonatkozó pozitív tervei a büntetés enyhítése irányába mutató tényezők. Nem lehet ugyanakkor figyelmen kívül hagyni, hogy a vádlott négyszeresen minősülő, ezen belül is kifejezetten gátlástalan, brutális, két ember értelmetlen halálát eredményező emberölést követett el, továbbá e cselekmény előtt már két, személy elleni erőszakos bűncselekményt valósított meg, amelyeknek ugyancsak meg kellett jelenniük a büntetés mértének meghatározásában. Ezért az ítéltábla úgy ítélte meg, hogy a középértéket meghaladóan, 19 év tartamban megállapított szabadságvesztés – szemben a védelem álláspontjával – igazodik az elkövetett bűncselekmény(ek) tárgyi súlyához, a bűnösség fokához, az elkövető társadalomra veszélyességéhez, valamint az egyéb enyhítő és súlyosító körülményekhez, továbbá alkalmas a büntetési célok elérésére (a vádlott és mások hasonló jellegű bűncselekmények elkövetésétől való visszatartására); a szabadságvesztés tartamának mérséklésére nincs ok.

[100] A szándékos bűncselekmények miatt végrehajtandó szabadságvesztésre ítélt vádlott méltatlan a közügyek gyakorlására, így a törvényszék a Btk. 61. § (1) bekezdése és a 62. § (1) bekezdése alapján megalapozottan döntött a közügyektől eltiltás mellékbüntetés alkalmazásáról, annak tartamának enyhítésére sem volt lelehetőség.

[101] A törvényszék a minősített emberölés miatt három évet meghaladó tartamú szabadságvesztésre ítélt vádlott esetében a Btk. 37. § (3) bekezdés a) pontjának ad) alpontja alapján törvényesen határozta meg fegyházban a szabadságvesztés végrehajtási fokozatát.

[102] A feltételes szabadságra bocsátás legkorábbi időpontjának meghatározása megfelel a Btk. 38. § (2) bekezdés a) pontjában foglaltaknak.

[103] Az előzetes fogvatartásban töltött idő beszámításáról hozott, a Btk. 92. § (1) és (2) bekezdésein alapuló rendelkezés is törvényes.

[104] A lefoglalt bűnjelekkel kapcsolatos ítéleti rendelkezések ugyancsak törvényesek. Az elsőfokú eljárásban felmerült, a Be. 145. § (1) bekezdés a) pontja és (2) bekezdése szerinti bűnügyi költséget a Be. 574. § (1) és (2) bekezdései alapján csakugyan a vádlottnak kell megfizetnie. Annak összegszerű meghatározását azonban helyesbíteni kellett, mivel nem tartalmazta az utolsó tárgyalási napon, 2023. március 8-án a kirendelt védő jelenléti és felkészülési díjával, illetőleg költségével kapcsolatban felmerült 16.000-, forint összegű bűnügyi költséget. A vádlott által megfizetendő bűnügyi költség szükségszerűen merült fel, annak összegszerűsége a bűncselekmény tárgyi súlyához képest aránytalannak nem tekinthető, így a viselése kapcsán nem volt indokolt sem a Be. 574. § (3) bekezdés szerinti mérséklés, sem a Be. 574. § (5) bekezdése szerinti részbeni mentesítés.

[105] Mindezekre figyelemmel az ítéltábla a fellebbezésekkel támadott elsőfokú ítéletet a Be. 606. § (1) bekezdése alapján a rendelkező részben írtak szerint megváltoztatta, egyebekben a Be. 605. § (1) bekezdése értelmében helybenhagyta.

[106] A Btk. 92. § (1) bekezdése alapján az elsőfokú ítélet kihirdetésétől a másodfokú határozat meghozataláig letartóztatásban töltött időt is be kellett számítani a kiszabott szabadságvesztésbe.

[107] A másodfokú eljárásban felmerült, a fellebbezések eredménytelensége folytán ugyancsak a vádlottat terhelő bűnügyi költségről hozott rendelkezés a Be. 145. § (1) bekezdés a) pontján, a Be. 574. § (1) bekezdésén, valamint a Be. 613. § (1) bekezdésén alapul.

[108] A vádlottnak az elsőfokú ítélet rendelkező részében a személyi adatok körében rögzített személyazonosító igazolványa 2023. február 5-ig volt érvényes, így annak feltüntetését mellőzni kellett.

[109] Az ítéltábla határozata elleni fellebbezés lehetőségét a Be. 615. § (1) és (2) bekezdései zárják ki, ugyanis a bűnösség kérdésében az elsőfokú bíróságéval ellentétes döntés nem született.

Budapest, 2023. október 3.

Dr. Hrabovszki Zoltán s.k. a tanács elnöke, Dr. Lőrinczy Attila István s.k. előadó bíró, Dr. Zsótér Zsuzsanna s.k. bíró

A Budapest Környéki Törvényszék 2023. március 8. napján kihirdetett 13.B.87/2021/85. számú ítélete – a Fővárosi Ítéltábla mint másodfokú bíróság 4.Bf.180/2023/17. számú határozata folytán – 2023. október 3. napján jogerős.

Budapest, 2023. október 3.

Dr. Hrabovszki Zoltán s.k.

a tanács elnöke